

**SIVISTYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO
22/2006 vp**

**Hallituksen esitys lastensuojelulaiksi ja eräiksi
siihen liittyviksi laeiksi**

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8. päivänä marraskuuta 2006 lähettänyt hallituksen esityksen lastensuojelulaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 252/2006 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt 9.11.2006 sivistysvaliokunnan lausuntoa 4. lakiehdotuksesta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Eeva Kangasniemi, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitusneuvos Marja Lahtinen, opetusministeriö
- rehtori Sirpa Lautjärvi, Auroran koulu
- rehtori Mika Saatsi, Kalliomaan koulu
- erityisasiantuntija Päivi Rajala, Suomen Kuntaliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi lastensuojelulaki. Lain tarkoituksena on turvata lapsen oikeuksien ja edun huomioon ottaminen lastensuojelua toteutettaessa sekä lapsen ja hänen perheensä tarvitsemat tukitoimet ja palvelut. Lailla pyrittäisiin edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun toteuttamisessa. Lisäksi tarkoituksena on parantaa lapsen ja vanhempien tai huoltajien oikeusturvaa erityisesti lastensuojeluun liittyvässä päätöksenteossa.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi tarpeellisilta osin kansanterveyslakia ja erikoissairaanhoitolakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia sekä nimilakia.

Esitys liittyy valtion talousarvioon. Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2008 lukuun ottamatta lakia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä elokuuta 2008.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

4. lakiehdotus

Neljäs lakiehdotus koskee sairaalassa ja koulukodissa sekä lastensuojelulain nojalla sijoitetun perusopetusta saavan oppilaan kotikunnan mak-suosuutta. Ehdotuksen tarkoituksena on antaa kunnille taloudelliset mahdollisuudet turvata kaikkien alueellaan asuvien oppivelvollisuus-ikäisten lasten perusoikeus maksuttomaan pe-rusopetukseen ja esiopetusikäisten oppilaiden oikeus maksuttomaan esiopetukseen lain edel-lyttämällä tavalla. Perusopetuslain mukaan pe-rusopetuksen järjestämisvelvollisuus on lapsen oleskelukunnalla eli lastensuojelulaissa tarkoite-tulla sijoituskunnalla. Myös kustannusvastuu on sijoituskunnalla valtionosuuden ylittävältä osal-ta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan toiseen kuntaan sijoitetun lapsen perusopetuksen kus-tannusvastuu siirrettäväksi valtionosuuden ylit-tävältä osalta lapsen sijoittaneelle kunnalle. Näin lapsen oleskelukunta saisi järjestämästään perusopetuksesta korvauksen lapsen kotikunnal-ta. Sivistysvaliokunta pitää ehdotusta kannatet-tavana. Valiokunta on aiemmissa yhteyksissä (mm. SiVL 10/2005 vp — HE 88/2005 vp) edel-lyttänyt toimenpiteitä sen toteuttamiseksi, että sijoituskunta saa korvauksen sijoitetussa kun-nassa annettavasta opetuksesta. Valiokunnan mielestä lainmuutoksella edistetään sitä, että lastensuojelulliset toimenpiteet olisivat lasten edun mukaisia.

Sairaalaopetuksen osalta valiokunta kiinnit-tää huomiota siihen, että koulupäivämaksujen määräytymisperusteet eivät ole yhdenmukaisia. Valiokunta pitää tärkeänä selvittää maksujen määräytymisperusteet.

Käytännössä käy liian usein niin, että lapsen palatessa sairaalaopetuksesta normaaliopetuk-seen hän ei tässä nivelvaiheessa saa riittävää tu-kea. Valiokunta pitää välttämättömänä panostaa nivelvaiheessa siihen, että opiskelu voi jatkua mahdollisimman kitkattomasti oppilasolosuhteiden muutoksesta huolimatta. Tämä edellyttää yhteistyötä koulujen välillä ja sairaalaopetuksen

antajien asiantuntemuksen käyttämistä ohjauk-sessa.

Sairaalakoulujen toimintaedellytyksiä ja ra-hoitusaseman kehittämistä koskevan työryhmän työn perusteella on toteutettu kehittämishanke SAIREKE, joka on alkanut vuonna 2005 ja jat-kuu edelleen. Valiokunta pitää tärkeänä tätä sai-raalakoulutuksen valtakunnallista kehittämistä. Moniammatillinen, koordinoitu ja hyvin johdet-tu yhteistyö edistää lapsen oikeuksien toteutu-mista. Pyrkimyksenä tulee olla valtakunnallises-ti tasa-arvoiset mahdollisuudet lapsille, jotka ovat erityisen lastensuojelun tarpeessa.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että lapsen toiseen kuntaan sijoittamisen yhtey-dessä lapsen opetuksesta vastuussa olevan tahon tulee saada riittävän ajoissa tieto kuntaan muut-tavasta lapsesta. Tällöin hänen opetuksensa siinä tarvittavine tukitoimineen voidaan järjestää oppilaan tarpeiden edellyttämällä tavalla. Tämä edellyttää kuntien ja hallintokuntien välisen yh-teistyön lisäämistä.

1. lakiehdotus

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt sivi-sitysvaliokunnan lausuntoa 4. lakiehdotuksesta. Sivistysvaliokunnan kuulemat asiantuntijat ovat kuitenkin kiinnittäneet huomiota myös eräisiin 1. lakiehdotuksen säännöksiin. Sen johdosta va-liokunta esittää vielä seuraavaa.

Ehdotetussa lastensuojelulain 9 §:ssä (Tuki koulunkäyntiin) esitetään säädettäväksi, että kunnan tulee järjestää koulupsykologi- ja koulu-kuraattoripalveluita, jotka antavat kunnan esi- ja perusopetuksen oppilaille riittävän tuen ja oh-jauksen koulunkäyntiin sekä oppilaiden kehityk-seen liittyvien sosiaalisten ja psyykkisten vai-keuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Pal-veluilla tulee edistää myös koulun ja kodin väli-sen yhteistyön kehittämistä. Lakiehdotuksen yk-sityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että las-tensuojelulakiin sisällytettäisiin nykyistä lasten-suojelulain 7 §:n 2 momenttia vastaava säännös koulunkäynnin tukemisesta. Perusteluissa tode-taan esitetyn säännöksen olevan asiallisesti si-

sällöltään muuten sama kuin nykyinen 7 §:n 2 momentti, mutta kuitenkin siten, että koulukuraattorin ja -psykologin virkojen sijasta puhutaisiin vastaavista palveluista.

Sivistysvaliokunta painottaa sitä, että säännösmuutoksella ei ole tarkoitus muuttaa nykyistä tilannetta myöskään toisen asteen koulutuksessa. Nykyisin ammatillisessa koulutuksessa ja lukiossa opiskeleville voidaan järjestää lastensuojelulain tarkoittamia palveluja, joihin voi kuulua myös kuraattori- ja psykologipalveluja. Näistä palveluista aiheutuvat kustannukset eivät kuulu opetustoimen valtionosuuteen oikeuttaisiin kustannuksiin. Valiokunnan mielestä on tärkeää, että kunta voisi tarvittaessa osoittaa näitä palveluja myös toisen asteen koulutuksen opiskelijoille.

Perusopetuslaissa ei säädetä kunnan koululaitoksesta, eikä kouluista. Kunnalla on velvollisuus opetuksen järjestämiseen, mutta sen lisäksi esi- ja perusopetusta järjestävät valtio ja opetuksen järjestämisluvan perusteella yksityiset opetuksen järjestäjät. Perusopetuslaissa säädetty opetuksen järjestäjän velvoitteet ja oppilaan oikeudet koskevat kaikkia opetuksen järjestäjiä ja niiden oppilaita samalla tavalla. Oppilaan oikeuksien turvaamiseksi ja nykyisin yleensä noudatetun käytännön vahvistamiseksi sekä nykytilan selkeyttämiseksi olisi tarkoituksenmukaista säätää koulukuraattori- ja koulupsykologipalveluista siten, että niihin olisi oikeus kaikilla oppilailta riippumatta siitä, mikä taho heidän opetuksensa järjestää. Lisäksi sama oikeus tulisi olla myös perusopetuslaissa tarkoitettun valmistavan opetuksen ja lisäopetuksen oppilailta.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunnan näkemyksen mukaan 1. lakiehdotuksen 9 §:n tulisi kuulua esimerkiksi seuraavasti:

Kunnan tulee järjestää koulupsykologi- ja koulukuraattoripalveluita, jotka antavat kunnan *perusopetuslaissa* (628/1998) *tarkoitettun* esi-, perus- ja *lisäopetuksen sekä valmistavan opetuksen* oppilaille riittävän tuen ja ohjauksen koulunkäyntiin ja oppilaiden kehitykseen liittyvien sosiaalisten ja psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Palveluilla tulee edistää myös koulun ja kodin välisen yhteistyön kehittämistä.

Perusopetuslain 7 ja 8 §:ssä tarkoitettun opetuksen järjestäjä vastaa edellä 1 momentissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä oppilailleen. (Uusi mom.)

Jotta lasten ja nuorten palveluja järjestävien eri hallinnonalojen vastuiden määrittely ei hämärtyisi, sivistysvaliokunta kiinnittää sosiaali- ja terveysvaliokunnan huomiota siihen, että esitetyn lastensuojelulain 3 ja 8 §:n säännöksissä ja niiden perusteluissa olevilla viittauksilla eri hallinnonalojen toimintaan ei tulisi muuttaa nykyisiä eri hallinnonalojen vastuuta.

Vielä valiokunta esittää, että sosiaali- ja terveysvaliokunta selvittää, kattaako lastensuojelulain 25 §:n 1 momentin ilmoitusvelvollisuus kaikki perusopetuslaissa tarkoitettut koululaisien aamu- ja iltapäivätoiminnan yksityiset palveluntuottajat.

Lausunto

Lausuntonaan sivistysvaliokunta esittää,

että sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

SiVL 22/2006 vp — HE 252/2006 vp

Helsingissä 16 päivänä tammikuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kaarina Dromberg /kok	Minna Lintonen /sd
vpj.	Säde Tahvanainen /sd	Kirsi Ojansuu /vihr
jäs.	Esko Ahonen /kesk	Seppo Särkiniemi /kesk
	Hanna-Leena Hemming /kok	Jutta Urpilainen /sd
	Sinikka Hurskainen /sd	Raija Vahasalo /kok
	Tuomo Hänninen /kesk	Unto Valpas /vas.
	Rauno Kettunen /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.